

EVGENIKA

PRILOGA „ZDRAVNIŠKEGA VESTNIKA“

Dr. SVET. STEFANOVIĆ (Beograd)

Rasna higijena, abortus i zaštita matere

(nadaljevanje in konec)

Ja ću se ovde zadržati samo još na jednom vrlo ilustrativnom primeru o degenerativnom dejstvu pobačaja n sklopu onih okolnosti, koje su u vezi s njim, na prvom mestu veštačkim ograničavanjem broja radjanja. Tiče se vrlo interesantnih rezultata, do kojih je došao moj mladi prijatelj, profesor dr. Janoš Gašpar, šef antropološkog instituta na univerzitetu u Segedinu, u svojoj konciznoj studiji o kriminalnog patologiji jednog sela sa sistemom jednog deteta (objavljen na nemačkom u Archivu za Kriminologiju, sv. 92). Slično kao što u Francuskoj postoji sistem dva deteta, postoje u Madjarskoj čitavi krajevi, sela i srezovi sa sistemom 1 deteta. U jednom o tih krajeva desila su se čuvena trovanja u velikom broju — oko 100 lica, koja su kroz javnost postala poznata u celom svetu. O strašnjoj moralnoj pustoši i degeneraciji tih krajeva, koja je izbila u javnost, nećemo ovde govoriti. Ali o biološkim znacima degeneracije navešću po prof. Gašparu neke pojedinosti.

Dok u krajevima bez sistema 1 deteta dolazi prosečno 153 samoubistva na 100.000 stanovnika, u ovim krajevima broj samoubistva dostiže 360—1047.

Sistem 1 deteta, gde postaje norma, vodi čitavom nizu degenerativnih pojava: češći broj incesta (brak između bliskih srodnika), običaj mladih nezrelih brakova, veći broj psihopata, koji uskom bračnom selekcijom prenose svoje bolesti i bolesne naklonosti na svoje potomstvo. Sistem 1 deteta održava se pomoću lekara i babica, koji vrše pobačaje, zatim propagandom anti-konceptivnih sredstava itd.

Pregledano je 201 porodica, od kojih 28 bez dece, 85 sa 1 detetom, 26 sa 2 i više dece. Rezultati: na 20 dece od 20 porodica sa 1 detetom bilo je nasledno opterećeno 13, među 12 dece od 6 porodica sa 2 deteta bilo je 7 nasledno opterećenih, među 51 dece od 13 porodica sa više dece svega 3 nasledno opterećena.

U procentim: kod porodica sa 1 ili 2 deteta više od polovine (62%) je nasledno opterećeno, kod porodica sa više dece svega 5,7%.

I ako bi preterano bilo sa ovog jednog primera praviti suviše velike i daleke generalizacije, ipak su gornji podatci sami po sebi dovoljno jezivo

rečiti i mogu da budu teška opomena onima, koji zagovaraju sistematsku kontrolu i ograničenje broja radjanja, ili opravdavaju pobačaj ili sprečavanje začeca.

Naravno, i prof. Gašpar je tu sasvim u pravu, ne može se celi taj ogromni procenat degenerika i kriminaliteta kod sistema 1 deteta pripisati isključivo kao posledica samom sistemu: incest, brak izmedju mladih itd. a sve u težnji za materijalnim blagostanjem, za uživanjima života sa nedostatkom socijalne svesti, što vodi samoživosti često težeg tipa no kod životinja. Na svaki način sistem porodica sa 1 detetom ili bez dece održavan veštačkim pobačajima, nije samo karakterističan nego je on za svima propratnim okolnostima i uzrok degeneraciji rasnoj i biološkoj, te primeri Francuske i Madjarske, koje pokazuju simptome akutne etničke dekadencije, treba da posluže zarana i drugima za pouku i opomenu. Bilo bi interesantno i važno proširiti takva ispitivanja i na druge krajeve sa sistemom 1 ili 2 deteta, ali nije dovoljno vršiti samo proučavanje nego tražiti i sredstva za lečenje toga zla.

Spomenuli smo već, da su Francuzi, svesni opasnosti koja ima preli, stvorili sistem dečje zaštite i otkrili time čitavu oblast medicine i socialnog rada i, što je još važnije, podigli svet kulturnog čovečanstva o ljudskim odgovornostima i dužnostima pošto se čitav vek govorilo često potpuno na prazno samo o ljudskim pravima. Samo se sistem i problem dečje zaštite mora neminovno združiti sa sistemom zaštite materinstva. Da tako združeni imaju efikasne rezultate, pokazali su primeri Italije i Sovjetske Rusije, gde je zaštita materinstva i dece sprovedena na jednoj velikoj skali, o čemu sam govorio u svom referatu na prošlogodišnjem kongresu našeg društva. Navešću ovde samo jedan mali primer iz već citiranog sovjetskog pisca Lebedeve, koji može da pokaže kako socijalna zaštita može povoljno da utiče na smanjenje broja pobačaja u raznim granama fabričkog i industrijskog rada u procentima a za godine od 1930 do 1932:

u industriji metala	od 8,11 %	na 6 %
” ” tekstilnoj	” 7,78	” ” 5,75
” ” šivacoj	” 10,32	” ” 6,30
” ” staklarskoj	” 5,5	” ” 3,80
” ” hemijskoj	” 12,6	” ” 7,7
” ” duvanskoj	” 10,1	” ” 8,7
” ” kožarskoj	” 7,3	” ” 5,5
” ” obuće	” 11,3	” ” 7,0
” ” grafičke	” 10,1	” ” 7,0
na rudnicama kamenog uglja	” 4,54	” ” 2,1
nafta	” 6,78	” ” 4,4
ruda	” 3,78	” ” 2,0

Tako se veza izmedju zaštite matera i problema pobačaja i kontrole radjanja sama sobom nameće.

I kad smo već ponovo spomenuli kontrolu radjanja, ne možemo završiti a da se ne zadržimo na još jednoj strani toga problema, na kontroli

radjanja i veštačkog pobačaja u smislu mentalno-higijenske zaštite. Držimo da je i to jedan od paradoksa, koje češće sretamo u ovoj oblasti, da se oni isti krugovi, čak i lekarski, koji opravdavaju pobačaj i kontrolu radjanja iz socialnih razloga, vrlo energično bune i bore protiv te kontrole iz razloga rasne i mentalne (duševne) higijene, koja bi išla za tim da umanj i spreči razmnožavanje duševno opterećenih. Navešćemo samo nekoliko primera:

U Nemčkoj statistika nasledno slepih, gluvonemih, duševno opterećenih broji oko 400.000, zatim oko 200.000 alkoholičara, i 400.000 psihopata. Troškovi za izdržavanje i pravne postupke oko njih iznose oko 1,2 milijarde rajhsmaraka, odnosno 20 milijardi dinara. — Godine 1870 bilo je u raznim zavodima takih lica na 1000 stanovnika 1, sada jih je 45. *Ako uzmemo u obzir još i tu činjenicu, da se manje vredni više razmnožavaju od više vrednih, onda će jasno biti, da se sa gledišta rasne i duševne higijene pred ovim ciframa ne smeju zatvarati oči, makar se i ne slagali sa merama prisilne sterilizacije, čiji se ukupan broj od nekoliko hiljada ili nekoliko desetina hiljada medicinski indiciranih gubi pre milijonima nasilnih i veštačkih pobačaja, koji se iz godine u godinu vrše* — nedavno je objavljeno da se godišnje vrši u svetu 24 milijona pobačaja —, velikim delom od samih lekara, pod indikacijama, koje bi često morale da vode pravo pod udar krivičnog zakona.

Sve što sam izložio, išlo je za tim, da pokaže intimnu vezu izmedju problema pobačaja, rasne i duševne higijene i zaštite materinstva. Samo u toj vezi može se taj problem ispravno proučavati, i samo u toj vezi mogu mu se tražiti i prava efikasna sredstva. *Kao prvo nameće se borba protiv pobačaja, naročito njegove tajnosti, putem zakonskih propisa o njegovim indikacijama, pri čemu na prvo mesto moraju doći medicinske, rasno i duševno higijenske. Gde indikacije za pobačaj postoje, mora se on vršiti pod optimalnim bolničkim uslovima, sa punom svešću da ni pod tim uslovima nije indiferentan za zdravlje žene. S tim naporedo morala bi se organizovati puna zaštita materinstva na bazi programa i odluka, donetih na našem prošlogodišnjem kongresu. No znajući kako je državna inicijativa kod nas spora za zdravstvena staranja, trebali bi i ne čekajući na državu združiti sve srodne privatne inicijative u jedan Savez ili Direkciju za zaštitu materinstva i dece, s pododborima u svim banovinskim centrima i većim mestima za koordinovan rad na ovom staranju, ne napuštajući misao i zahtev, da je staranje i zaštita dece i matere jedno od najvitalnijih pitanja ne samo jedne vlade ili jednog politika nego celog naroda.*

Ovom referatu prilažem nekoliko tabela o kretanju nataliteta prema narodima odn. državama za poslednjih nekoliko decenija, o paraleli nataliteta po velikim varošima i manjim mestima odn. selima i opadanju radjanja po velikim gradovima, u vezi sa bogatvom odn. većom imućnošću.

Tabela A.

Radjanje na 1000 stanovnika			
od 1891—1900 prosečno		po Lebedevoj:	
(po Gottsteinu)		1913	1930
Rusija	48,7	(Evropska Rusija) 39,2	39,2
Bugarska	39,5	41,0	30,6
Rumunija	40,8	42,1	33,6
Srbija	41,7	—	—
Ugarska	40,6	33,8	24,7
Austrija	37,2	—	—
Španija	35,0	—	—
Prusija	37,0	—	—
Saksonija	39,5	—	—
Nemačka	36,0	27,5	17,5
Italija	35,0	31,7	26,0
Engleska	29,9	24,1	16,3
Švajcarska	27,9	—	—
Belgija	29,0	—	—
Švedska	27,1	—	—
Irska	23,1	—	—
Francuska	22,2	18,8	18,1

NB.: Agrarne zemlje pokazuju uopšte srazmerno bolji natalitet nego industrijske.

Tabela B.

Radjanje po velikim gradovima, prestonicama, na 1000 stanovnika:

	1927	1929	1930
<i>Berlin</i>	9,9	9,6	9,5
<i>Pariz</i>	15,6	14,7	14,6
<i>London</i>	16,1	15,8	18,8
<i>Lenjingrad</i>	24,7	22,0	21,2

U *Nemačkoj* prema najnovijoj statistici:

a) u gradovima preko 100.000 stanovnika u ‰:

1933 11,2 ‰ 1934 13,5 ‰

b) u mestima ispod 15.000 stanovnika:

1933 18,3 ‰ 1934 20,2 ‰

NB. Mali ali приметan priraštaj pripisuje se dolasku Hitlera i smanjenom broju pobačaja.

U *Budimpešti* prema najnovijoj statistici:

B. Pešta pre 60 godina imala je 260.000 stanovnika, sada 1 milijon, dakle $3\frac{1}{2}$ puta više, a dece samo 2 puta više.

Pre 40 godina na 1000 stanovnika bilo 263 deteta,

sada " " " " je 155 " "

Bogatiji kvartovi oskudniji su decom nego sirotniji. Najbogatiji decom je još uvek Stari Budim: Ali i tu pre 40 godina bila je svaka treća glava

ispod 15 godina (dakle dete), sada samo svaka 5-ta, u Terézvaroš svaka 6-ta u Erzébetvaroš svaka 7-ma. U VI. kvartu pre 40 god. bilo je dece 21.612, sada 27.813; u Belvaroš (centar grada) pre 40 god. 5405, sada 2507; u Jozefvaroš pre 30 god. 34,220, sada 19.229; u Lipotvaroš smanjio se broj na polovinu.

Tabela C.

Nekoliko statistika o kretanju pobačaja :

Na klinikama u *Beču*

1898	18 %	od svih primljenih na ženske klinike
1908	39 %	" " " " " "
1913.	57 %	" " " " " "

Po statistici u *Hamburgu*, posle rata, broj pobačaja dostigao je 60 do 70 % svih primljenih u bolnicu.

U *Moskvi*, kod Lepehina:

1898	3,4 %	svih primljenih
1909	5,3 %	" "
1910	6,7 %	" "
1911	11,6 %	" "
1913	13,5 %	" "

U *Petrogradu* procenat pobačaja prema broju svih ginekoloških bolesti :

1906	12 %
1907	19 %
1908	25 %
1909	30 %
1910	33 %

Tabela D.

Statistika umrle dece u 1. godini na 100 živo rodjene :

Prosečno od 1891—1900

U Rusiji	26,9	u Francuskoj	16,4
u Austriji	23,6	u Engleskoj	15,4
u Ugarskoj	23,5	u Holandiji	15,8
u Rumuniji	21,8	u Švajcarskoj	14,9
u Nemčkoj	21,7	u Danskoj	13,5
u Italiji	17,6	u Irskoj	10,3
u Srbiji	16,8	u Švedskoj	10,2
u Bugarskoj	14,2	u Norveškoj	9,7

Razmer smrtnosti bračne i vanbračne dece :

Na 1000 bračne i vanbračne dece umrlo u 1. godini u 1900

	bračne:	vanbračne:
od prolića	80,0	181,3
" atrofije	5,2	14,0
" konvulzija	12,0	19,1
" plućnih bolesti	19,5	31,2

Zusammenfassung

Dr. Svet. Stefanović (Beograd): **Rassenhygiene, Abtreibung und Mutter-schutz.** — Die Abtreibung ist weit weniger ein soziales als ein biologisches Übel und eine richtige Degenerationserscheinung. Sehr schwierig ist es, dagegen anzukämpfen, solange die Abtreibung geheim betrieben wird. Mode und Propaganda sind wichtige Faktoren. Auf Grund von Statistiken — namentlich den letzten aus Sowjet-Russland — kann man ersehen, was für ein Schaden dem Volkskörper durch die Abtreibung zugefügt wird. Die Zahlen sind überall im Anwachsen. Andererseits ist es aber ein Paradox, dass oft gerade in Kreisen (auch in ärztlichen), die eine soziale Indikation der Abtreibung befürworten, gegen die rassen- und mentalhygienische Indikation schärfstens Stellung genommen wird, wobei neben der medizinischen doch nur letztere in Betracht kommt und berechtigt erscheint. Was bedeuten übrigens die paar 1000 indizierten, wenn auch zwangsweisen, Sterilisationen gegen die Millionen erzwungener Abtreibungen (jährlich an 24 Millionen!), die grösstenteils sogar von Ärzten ausgeführt werden, unter Indikatoren, die häufig unter das Strafgesetz fallen sollten. — Der Kampf gegen die Abtreibung kann nur durch eine Gesetzgebung geregelt werden, die die Heimlichkeit ausschliesst und die optimale Durchführung der Schwangerschaftsunterbrechung gewährleistet, wenn die medizinische oder rassenhygienische Indikation gegeben ist. Ausserdem sollte aus privater Initiative ein weitgehender Mutterschutz — etwa nach dem Beispiel Frankreichs und Italiens — organisiert werden.

Dr. JOŽE POTRČ (SV. URBAN p. PTUJU):

Socialne indikacije splava*)

Naš zakon prepoveduje splav iz socialne indikacije z motivacijo, da so socialne in ekonomske prilike le delno vzrok velikemu porastu splavljanja v deželi, največ da je iskati vzroka v pretiranem pravcu feminističnega gibanja (Resolucija Glavnega sanitetnega sveta 17. V. 1928). Namen zakona je, da obvaruje številčno, gospodarsko, rasno in obrambno moč ter biotično vrednost našega naroda; sredstvo za doseg tega cilja je stroga kazen, ki naj zadene „povzročitelja in žrtev splava“. O uspehu tega prizadevanja pravi doc. dr. Munda, da se je odprava telesnega plodu kljub visokim kaznim, s katerimi proti kazenski zakon, zelo razširila, zlasti v velikih mestih. Glavni sanitetni svet je cenil l. 1928 število splavov na 60—70% vseh porodov, kar bi znašalo letno okroglo 300.000 primerov, od njih spontanih in legalnih manj kot 50.000. Po izkušnjah naših bolnic se je to število v dobi svetovne krize brez dvoma še dalje povečalo. Neuspeh zakonskega pobijanja tajnega splava je torej jasen in ne da bi se spuščali v kritiko dejstva, da morajo izjeme, ki jih slučaj ali denunciacija pobere iz vrst delovnih žen 92% in 0.1% iz bogatih slojev (dr. Klauber), trpeti in nositi posledice zakona, ki pretežne večine ne zadene, hočem opozoriti na nedvomno

*) Predavanje s kongresa Jugosl. lek. društva v Beogradu, koncem sept. t. leta. Opomba ur: Po članku g. dr. Stefanovića priobčujemo to predavanje zagovornika soc. indikacije, da bi se slišala i druga stran. Z izvajanjem se z evgeniškega stališča v vsem ne strinjamo.

dejstvo, da ogromno večino tajnih splavov vrše nestrokovne roke z nestrokovnimi sredstvi v higijenično jako dvomljivih okolnostih, torej čisto nekvalificirano; velik odstotek pa lahko smatramo za srednje kvalificiran, kot so splavi v ordinacijskih prostorih zdravnikov. Posledice tega dejstva so znane, velika obolelost in umrljivost, ki gotovo ne bo manjša pri nas kakor je v Nemčiji, kjer računajo 10—20 smrtnih primerov in 60—80 zdravstveno oškodovanih žen na 1000 splavov. Zdravnikom se torej postavlja naloga, odgovoriti na vprašanje, kaj je vzrok porasta tajnih splavov, ker edino z odpravo vzroka se odpravi posledica in v kolikor bo splav neizbežen, kako se naj izvrši, da se reducirajo nevarnosti za ženo na poslednji minimum, ki vstreza modernim pridobitvam medicinske znanosti.

V samem dejstvu, da se je postavilo na dnevni red kongresa zopet vprašanje splava, vidim dokaz, da obstoja nujna potreba po modernejši rešitvi tega vprašanja, ki se popolnoma pravilno veže z vprašanjem zaščite matere in dece in z evgeniko, ki zahteva zavestno regulacijo porodov za izboljšanje narodovega zdravja.

Splav je eno izmed sredstev za regulacijo porodov. Drugo v vsakem oziru boljše sredstvo je profilaksa spočetja s fiziološkimi, mehničnimi in kemičnimi sredstvi. Dalje se danes mnogo propagira za omejitve porodov dedno obremenjenih rodbin sterilizacija, ki bi se naj celo izvajala nasilno s kršitvijo osebne svobode, čeravno je to v nasprotju s človečanskim duhom. Ta nehumana metoda pohabljanja človeškega individuja se nam zdi po brutalnosti podobna primitivnemu omejevanju porodov pri barbarih, namreč detomoru. Oba načina ostro obsoja pravni čut ljudstva, nasilna sterilizacija žene obupane žene v samomor z infekcijo rane, tako da umrljivost v teh slučajih pošastno nadkriljuje smrtne žrtve tajnega splava in dosega 50% (prof. Gauss v Münchener Med. Welt) ali 12.000 žen v Nemčiji.

Seveda tudi splava ne smatra nihče za dobro rešitev regulacije porodov, najmanj pa zagovorniki odprave stroge kazni § 171. Na javnem ženskem zborovanju v Ljubljani maja 1934. radi spremembe § 171 kaz. z. so izjavila ženska društva, da odprava plodu ni njihov smoter, nego da se borijo za take življenske pogoje, v katerih bo vsaka mati lahko otroka redila in prehranjevala in da zahtevajo zato boljšo zaščito mater in otrok. Mi vsi vemo, da je čut materinstva in hrepenenje po otroku, seveda po zdravem, srečnem otroku z zavarovano eksistenco in bodočnostjo globoko vsajeno v vsako zdravo in normalno ženo, od katere si je z vidikov evgenike najbolj želeli zaroda. Če pa prav take žene ubijajo svojo lastno željo in se ne odpovedujejo samo materinski sreči, nego riskirajo sramoto kriminala in se spuščajo celo v smrtno nevarnost, ne more biti temu vzrok kaka teorija, četudi se imenuje feminizem, ki je ženam delovnega ljudstva itak neznan, ampak mora to biti povsem drugačna sila, in ta sila je materijalna, je socialno-ekonomska beda. To ni samo trditev žensk samih, njihovih voditeljic in organizacij, to nam potrjujejo številke. Življenjski standart delovnega ljudstva je padel pod eksistenčni minimum.

I. jugoslovenski profituberkulozni kongres je ugotovil, da vladajo pri nas glede mezd obupne razmere. Po uradnih podatkih je bila povprečna zavarovana mezda leta 1930 26,56 Din za dan, preko 200.000 oseb je prejelo mezdo 10—20 Din, leta 1933 je padla povprečna mezda na 22,33 Din, od česar pa se odtegujejo še razne dajatve. 100.000 brezposelnih nima sploh nobene eksistence, kmečke mase pa so padle v tolikšno bedo, da pride na dnevno hrano poedinca do Din 2— pri običajni dnevni mezdi Din 3—5 v viničarskih krajih. V takih okolščinah nalaga dolžnost vsaki materi iz delovnega ljudstva, da ne prepusti golemu slučaju, na koliko kosov bo treba deliti kruh za deco, baš materinska dolžnost ji nalaga, da ne sme roditi več otrok, kot jih bo mogla hraniti in oblačiti; zato skuša porode omejiti in če to stori z nevarnim splavom, je to nesreča in ne zločin. Saj je vendar namen takega dejanja preprečiti še večji zločin, ki obstoji v tem, da bi mati postavila dete v svet, ki ga mora že v dojeniški dobi zapustiti. Splošna umrljivost dojenčkov znaša okrog 25% (dr. Mikič), v siromašnih krajih dosega celo 33% (Remšnik). Ni naloga zdravnikov v prvi vrsti pospeševati porast prebivalstva s forsiranim množenjem rojstev brez ozira na umrljivost dojenčkov, ampak očuvanje življenja že rojenih.

Da široke mase ljudstva segajo po sredstvih za regulacijo porodov a pri tem ne ogrožajo porasta prebivalstva, če jim to količkej dopuščajo ekonomske prilike, dokazujejo številke z berlinskega kongresa za proučevanje prebivalstva. 50% kmetov in kmečkih delavcev ima več kot tri otroke, od industrijskih delavcev pa 33%. Nasprotno pa bi se lahko očital pretiran feminizem višjim uradnikom, ker kaže primer nekega ministrstva pri 900 uradnikih samo 966 otrok, pri 100 višjih vladnih svetnikih in drugih ministerijalnih uradnikih celo samo 110 oziroma 68 otrok. Ker se ne more smatrati z evgeničnega stališča vseh teh rodbin za manjvredne ali sterilne, je jasno, da so te številke plod zavestne profilakse, odnosno umetnega splava. Da je pri nas prav tako, potrjuje izvajanje doc. dr. Škerljja, ki pravi (Zdravn. vestnik VI/9), da največ abortirajo prav one ženske, ki bi po socialnem položaju lahko imele otroke in pri katerih bi jih družba z evgeničnega stališča upravičeno lahko zahtevala. Očividno avtor tu istoveti privilegirani socialni položaj z evgenično večvrednostjo, kar ne smatram za točno, vendar se pa strinjam z avtorjem popolnoma v tem, da izkoriščajo ekonomsko močnejši sloji svoj privilegirani položaj, da so jim pristopni vsi rezultati znanosti, tako daleč, da je njihova regulacija sistem enega ali kvečjemu dveh otrok. Rizika kriminala ni, smrtne nevarnosti tudi ne, od najnedolžnejše metode fiziološke profilakse po Knausu, ki jo dovoljujejo z etičnega stališča tudi katoliško misleči zdravniki (dr. Breclj, Zdravn. Vest. 1933/1), preko mehanično-kemičnih sredstev do visoko kvalificiranega splava jim stoje vsa pota prosta. Prepoved socialne indikacije se jih ne tiče, ker je za nje ni. Zato se omejuje vprašanje socialne indikacije splava na žene delovnega ljudstva, kjer je vprašanje vsakdanjega kruha, oblačenja in stanovanja pereče, kjer je zastoj v ekonomskem, higijenskem in kulturnem

oziru. Kakor je beda mati tuberkuloze, tako je beda tudi vzrok tajnega splava, posredno tudi tam, kjer radi pomanjkanja stanovanja in sigurne eksistence mladi ljudje ne morejo skleniti zakona, ali na vasi, kjer starejša generacija ne prepušča mladini posestev in se množi število nezakonske dece, katere se skušajo često rešiti s tajnim splavom, da se dekleta izognejo sramoti.

Tajni splav z vsemi škodljivimi posledicami bo odpravljen, ko bo odpravljena beda, ko bo žena osvobojena pritiska, ki ji brani srečno materinstvo. Zato je tudi zdravniška dolžnost, podpirati vsa prizadevanja za dvig življenskega standarta delavca in kmeta, za polno zaščito matere in dece, sploh za popolno socialno-ekonomsko, torej tudi za brezposelno zavarovanje vsakega državljana in za temeljito narodno prosveto tudi v vprašanih higijene zakona in natančno poznavanje antikonceptnih sredstev.

Ker je socialni in ekonomski problem prekompliciran, da bi ga rešili od danes na jutri in se še dolgo splav kot regulacija porodov ne bo dal izključiti, zato je nujno potrebno zagotoviti vse garancije, da bo izveden z minimom nevarnosti za ženo. Kot res umeten, lege artis izveden abortus je smatrati abortus izveden v bolnici s strani zdravnikov, kjer na desetisoče abortusov vobče ni smrtnih primerov, kar dokazuje sovjetski primer napram 10—20°/₁₀₀ v Nemčiji. Mislim, da bi se tudi druge zapadnoevropske klinike ne zapostavile za ruskimi, ako bi tudi one objavile svoje statistike.

Z legalizacijo abortusa tam, kjer je socialno res indiciran, z uspešno profilakso nosečnosti bomo zanesljivo iztrgali splav iz nevesčih rok, dosegli zmanjšanje splavov, odstranili njegove nevarne posledice. Problem tajnega splava bo po teh prizadevanjih rešen v najlepši harmoniji popolne svobode poedinca, ki je najvišje dobro moderne civilizacije in zdravega razvoja cele družbe.

Zusammenfassung:

Dr. Protrč, J.: Soziale Indikation zur Schwangerschaftsunterbrechung. Die rapid anwachsende Zahl von unfachgemäss ausgeführten Abtreibungen geht wohl auf sozial-ökonomische Gründe zurück. Eine Hebung des Lebensstandarts der breiten arbeitenden Massen ist Voraussetzung für eine Bekämpfung des geheimen, unfachgemäss ausgeführten Abortus. Man müsste trachten, so gut als möglich alle indizierten Abtreibungen nur in Anstalten durchzuführen. Die Anerkennung der socialen Indikation würde den Weg zu diesem Ziel — das nur ein Notbehelf sein kann — erleichtern.

Genetični seminar

GABRIJEL TOMAŽIČ

Še o hromosomih

S pomočjo mikroskopa opazujemo lahko med delitvijo stanic hromosome pri človeku, živalih in rastlinah. Potrebno je le, da stanice na primeren in hiter način umorimo — to je, fiksiramo — nato pa že umorjene s posebnimi barvili barvamo.

Stanice nekaterih vrst živali in rastlin so za opazovanje hromosomov prav posebno prikladne. V takih primerih najdemo hromosome ob času delitve tudi v živih stanicah, ne da bi bilo treba uporabljati fiksiranje in barvanje. Živi hromosomi so belkasta telesca, pod mikroskopom se bolj blišče kakor ostali deli stanice in jedra. Včasih so zloženi iz večjega ali manjšega števila delcev, katere nazivamo *hromomere*. Kadar se stanice ne dele, ne moremo najti v staničnih jedrih hromosomov. Zaman preiskujemo jedra mirujočih stanic pod mikroskopom, bodisi živa, bodisi umorjena in obarvana.

Strokovnjaki na polju nauka o dedovanju so do danes preiskali stanice malo ne vseh vrst živali in rastlin glede števila, oblike in velikosti hromosomov. Po večini so to napravili na ta način, da so stanice ob delitvi fiksirali in barvali. Našli so, da imajo vedno vse stanice istega človeka, iste živali ali rastline v jedru isto število hromosomov. Konjska glista (*Ascaris megalocephala* var. *univalens*) ima v vseh svojih stanicah po 2, njena sorodnica *Asc. megal.* var. *bivalens* po 4, mušica *Drosophila* tudi po 4, bramor (*Gryllotalpa vulgaris*) po 12, čebela po 32, stenica *Anasa tristis* po 22, polž-slinar (*Limax agrestis*) po 16, vrtni polž (*Taches hortensis*) po 48, postrv (*Trutto fario*) po 12, žaba (*Rana fusca*), močerad (*Salamandra maculosa*) in najbrže tudi človek jih imajo po 24. Raziskovanja staničnih jeder pri rastlinah so pokazala enake rezultate.

Prepričali so se nadalje, da imajo vse živali oziroma rastline, ki spadajo v isto vrsto, v staničnih jedrih isto število hromosomov. Tako imajo vse konjske gliste iz vrste *Ascaris megalocephala* var. *univalens* po 2, one iz vrste *A. m.* var. *bivalens* po 4, vsi bramori po 12, vse čebele po 32, vse stenice, ki spadajo v vrsto *Anasa tristis* po 22, vsi polži-slinarji iz vrste *Limax agrestis* po 16, vsi vrtni polži po 48, vse postrvi po 12, vse žabe, vsi močeradi in ljudje jih imajo po 24.

Našli so tudi nekatere izjeme. V stanicah samic so odkrili pri nekaterih vrstah živali po en hromosom več kakor v stanicah samca, čeravno spadata oba v isto vrsto. Podobne in enake slučaje so našli tudi pri rastlinah. Spoznali so nadalje, da je število hromosomov v staničnem jedru jajčka in semena pri vseh živalih in tudi pri človeku drugačno kakor v ostalih stanicah. Tudi pri rastlinah so našli v staničnih jedrih cvetnega prahu in v zarodnih stanicah (zarodnicah) plodnice drugačna števila hromosomov kakor v ostalih jedrih. O tem bomo razmotrivali natančneje drugič.

Iz naštetih primerov je razvidno, da je število hromosov često enako pri živalih, ki ne spadajo v isto vrsto in niso prav nič sorodne. Bramor in postrv imata v staničnih jedrih po 12 hromosomov. Žaba in močerad jih imata po 24, ravnolično jih ima tudi človek. Rekli smo, da prenašajo najbrže hromosomi zasnove za lastnosti od stanice do stanice in iz roda v rod. Zato bi pričakovali, da ima človek v svojih stanicah drugačno število hromosomov kakor n. pr. močerad. In vendar ni tako. To kaže, da razlika v lastnostih močerada in človeka ne tiči v številu ampak v svojevrstni zgradbi hromosomov. Isto lahko ugotovimo pri rastlinah.

Iz naštetih primerov lahko ugotovimo nadalje še to, da je število hromosomov v stanicah zelo sorodnih živali često kljub sorodstvu različno. Konjska glista (*Ascaris megalcephala* var. *univalens*) ima po 2, druga popolnoma podobna konjska glista (*Ascaris megalcephala* var. *bivalens*) pa po 4 hromosome. Veliko takih primerov poznamo tudi pri rastlinah. Nekatere vrste pšenice n. pr. *Triticum vulgare* in *Tr. Spelta* imajo po 42, druge zelo podobne in sorodne pšenične vrste (*Triticum durum*, *Tr. turgidum*) po 28, tretje zopet (*Triticum monococcum*) po 14 hromosomov v staničnih jedrih. Iz takih primerov lahko sklepamo isto kakor prej.

V slučajih, ko imajo zelo sorodne vrste rastlin oziroma živali zelo različna števila hromosomov v svojih staničnih jedrih, opazimo navadno med števili neko posebno številčno razmerje: N. pr. pri *Ascaris megalcephala*: 2, 4, t. j. 2, 2×2 ; pri pšenicah 14, 28, 42, t. j. 14, 2×14 , 3×14 . Višje število hromosomov je proti najnižjemu številu kakor mnogokratnik. To vzbuja slutnjo, da je med hromosomi onih vrst, ki imajo podvojeno, potrójeno število hromosomov, več takih, ki imajo enako zgradbo. S tem se bomo bavili pozneje.

Sl. 3. Hromosomi različne oblike in velikosti v stanici stenice *Anasa tristis* ob času delitve.

Velikost hromosomov je različna. V stanicah nekaterih živalskih in rastlinskih vrst so hromosomi skoraj enako veliki. Pri mnogih vrstah pa najdemo v isti stanici večje hromosome poleg manjših. (Glej sl. 3.) Pravtako je tudi njih oblika različna. Navadno so podobni paličicam, ki so daljše ali krajše, tanjše ali pa debelejše. Zelo pogosto imajo obliko kroglic. Znani so tudi hromosomi, ki imajo obliko podkvasto zavitih nitk, kaveljčasto upognjenih paličic, valovitih trakov in pentelj. (Glej sl. 3. in 4. A, C.) V isti stanici najdemo lahko le hromosome enake oblike ali pa raznih oblik. (Glej sl. 3.) Vendar so razlike med hromosomi, v kolikor se tičejo njih oblike in velikosti, v vseh stanicah iste živali oziroma rastline vedno enake. Enake razlike kažejo tudi vsa stanična jedra živali oziroma rastlin, ki spadajo v isto vrsto. N. pr. vse stanice, ki grade telo stenice *Anasa tristis*, imajo ob času delitve v staničnih jedrih hromosome, ki se ločijo medseboj

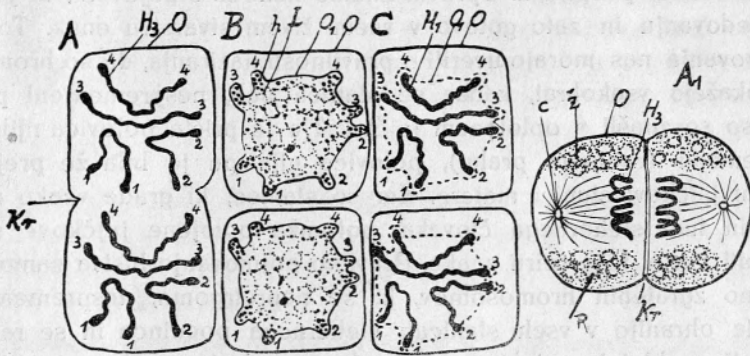
po obliki in velikosti tako, kakor kaže sl. 3. Še več, hromosomi ne kažejo take slike le v stanicah stenice, ki smo jo preiskali, ampak v stanicah vseh stenic te vrste, kolikor jih sploh živi.

Videli smo, da se pojavijo hromosomi ob času, kadar se stanica deli, v glavnem radi tega, ker se zrnata hromatinova snov zbere. Ona zgradi hromosome. Ko je delitev stanice končana, vsrkajo hromosomi jedrov sok, zato nabreknejo in zgubijo svojo značilno obliko. Hromatinova zrna, ki so ležala v hromosumu drugo poleg drugega, se odmaknejo vsaksebi. Razmeste se v večjih razmakih po omrežju linina. V gotovih slučajih lako opazujemo še potem, ko so se hromatinova zrna razišla, obrise nabreklih hromosomov in jih imenujemo *kariomere*. Navadno pa zgine že mnogo prej vsaka sled hromosomov. Pojavijo se zopet ob naslednji delitvi.

Nastane načelno vprašanje, ki je zelo važno: Ali se hromatinova zrnca, ki grade hromosom in se po končani delitvi razidejo, pri naslednji delitvi zopet vsa zberejo v istem in enakovrednem hromosomu? Morda se le navidez in začasno pomešajo z zrnci, ki so gradniki drugih hromosomov v istem jedru? Nili hromosom sestavljen pri vsaki delitvi staničnega jedra iz drugačnih hromatinovih zrn, ki se na poljuben način zgolj slučajno zberejo? Že omenjene kariomere kažejo, da ostanejo hromatinova zrna istega hromosoma še dolgo po končani delitvi v medsebojni vezi. Hromosomi so sicer zelo nabrekli, vendar niso zgubili svoje samostojnosti. V večini slučajev se meje med posameznimi hromosomi takoj po končani delitvi jedra zabrišejo. Hromatinova zrnca se razkrope. Podobna so si medseboj in do sedaj ne poznamo načina, da bi mogli ločiti zrnca hromatinove snovi, ki je sestavni del enega izmed hromosomov, od ostalih. Zato dosedanja raziskovanja staničnih jeter niso odgovorila na stavljeno vprašanje. Med genetičarji je večina potom teoretičnih sklepov prišla do naziranja: Vsak hromosom je najbrže zase celota. Zgrajen je na svojevrsten način iz določenih hromatinovih zrn. Navzoč je vedno v staničnem jedru. Vidimo ga takrat, ko je zrnata hromatinova snov zbrana, ne moremo ga pa opaziti z dosedanjimi sredstvi, kadar so hromatinova zrnca raztresena. Hromosom torej lahko primerjamo s stotnijo vojakov. Ob času, ko se stanično jedro ne deli, so posamezni vojaki — hromatinova zrnca — razkropljeni. Zapustili so njim določena mesta. Kadar se stanica in z njo vred njeno jedro delita, se zberejo zopet vsak na svojem mestu in razvrste v stotnijo-hromosom.

To naziranje sloni na sklepih in na opazovanjih, ki so pa le v redkih primerih mogoča. Stalne in določene razlike v številu, obliki in velikosti hromosomov kažejo, da so posamezni hromosomi v bistvu različni. Podlago bistvenim razlikam moramo iskati v različni zgradbi vsakega poedinega hromosoma. Svojevrstna in različna zgradba vsakega hromosoma ima le tedaj svoj pomen, če se ohrani trajno ločena od drugače zgrajenih. Vsak hromosom mora obdržati kljub temu, da se hromatinova zrnca navidezno pomešajo, svojo svojevrstnost in mora biti celota zase. V vseh stanicah poedinega človeka, poedine živali in rastline, v katerikoli stanici vseh po-

edincev iste vrste se ponavlja stalno isto število, ista oblika in velikost hromosomov. Hromosomi se pokažejo v jedru ob začetku delitve stanic na istem mestu, kjer so se koncem prejšnje zgubili. Vse to govori v prilogi naziranja, da se nepretrgoma ohranijo, čeravno jih ne vidimo, ker ne poznamo načina, da bi jih mogli v jedru opazovati, ker se to ne deli.

Sl. 4 A, A₁: Oplojeni jajček konjske gliste (*Ascaris megalocephala* var. *bivalens*) se ravnokar deli; polovice hromosomov se pomikajo proti obema vrhoma vretenca.
 A₁: Pogled od strani. A: Pogled od vrhov vretenca proti sredini stanice. Živnate nitke v vretencu niso vrisane. Kr. krožna zarez ali brazda. R Redilna snov (rumenjaki).
 B: Oplojena jajčkova stanica se je razdelila v dve stanici-hčerki, ki sta obenem prvi dve stanici zametka. Pogled kakor pri A. Jedri obdaja jedrova opna (O₁). Na jedrovi opni se vidijo prstaste izbokline (1, 2, 3, 4.) prav tam, kjer so bili ob času delitve odebeljeni konci hromosomov. (A: 1, 2, 3, 4.). Jedro kaže sicer isto zgradbo kakor na sl. 1.
 C: V obeh stanicah zametka se jedro pripravlja na novo delitev. Jedrova opna postaja manj vidna. Hromosomi vidimo na istih mestih in v isti obliki in velikosti kakor pri A. Odebeljeni konci hromosomov so v prstastih izboklinah jedrove opne, kjer so po končani prvi delitvi zginili. (C: 1, 2, 3, 4.). Pogled kakor pri A in B.
 A, A₁, B, C: Ostali znaki kakor v sl. 1.,
 L: je omrežje linina,
 h: hromatinova zrnca.

Še bolj potrde pravilnost takega naziranja opazovanja in ugotovitve na ugodnih primerkih, kjer moremo ugotoviti lego hromosomov v jedrih tudi takrat, ko se ne dele. Tak slučaj poznamo n. pr. pri konjski glisti (*Ascaris megalocephala* var. *bivalens*). (Glej sl. 4.) Oplojeni jajček se prične deliti, kakor kaže shematska sl. 2. Hromosomi se razcepijo vzdolž. Razvije se delitveno vretenca. Polovice hromosomov se pomikajo proti obema vrhoma vretenca. (Glej sl. 4 A in A₁, odgovarja štadiju D na sl. 2). Oplojena jajčkova stanica se razdeli v dve stanici zametka (mlade konjske gliste). Obe na novo nastali jedri obda jedrova opna. Hromosomi zginejo. Hromatinova zrnca se razmeste po omrežju linina. Na jedrovi opni se poznajo prstaste izbokline prav tam, kjer so bili ob času delitve vidni odebeljeni konci hromosomov. Še sedaj se vidi v prstastih izboklinah največ zrnate hromatinove snovi. (Glej obe stanici in njihova jedra na sl. 4 B.) Obe stanici-potomki mirujeta nekaj časa. Kmalu se prične jedro v obeh stanicah zametka pripravljati na novo delitev. Jedrova opna postaja manj vidna. Hromatinova zrnca se zberejo in strnejo. Hromosomi so zopet vidni. Vidimo jih na istih mestih in v istem številu, v isti obliki in velikosti kakor koncem prve delitve. Odebeljeni konci hromosomov se pokažejo v prstastih izboklinah ginévajoče jedrove opne, t. j. prav tam, kjer so po končani prvi delitvi zginili.

(Glej sl. 4 C.) Prstaste izbokline jedrove opne nam omogočijo v mirujočem jedru konjske gliste spoznati lego hromosomov. Isto je mogoče pri konjski glisti *Ascaris megalocephala* var. *univalens* in še v nekaterih, a maloštevilnih slučajih.

Čeravno je mogoča taka ugotovitev le malokdaj in je le nepopolna, jo smemo vendar posplošiti. Opravili imamo namreč s pojavom, ki je temelj vsemu dedovanju in zato gotovo v vsem živem stvarstvu enak. To in slična opazovanja nas morajo uveriti o pravilnosti naziranja, da so hromosomi, ki se pokažejo vsakokrat, kadar se stanica deli, nespremenjeni potomci onih, ki so se znašli v oplojenem jajčku. Tja je prišla polovica njih v očetovem semenu (cvetnem prahu), polovica njih pa je bila že prej tam v neoplojeni jajčkovi stanici matere. Ker so stanice, ki grade vsako žival in rastlino in tudi slehernega človeka, potomke oplojene jajčkove stanice, morajo biti vse v tem oziru enake. Pravilno pojmovanje bistva samostojnih, svojevrstno zgrajenih hromosomov, ki se nepretrgoma, nespremenjeni in kot celota ohranijo v vseh stanicah slehernega poedinca in se ravnotaki ob spočetju oddajajo stanicam iz roda v rod, je podlaga sodobnemu nauku o dedovanju.

Genetisches Seminar :

G. Tomažič: Noch über Chromosome.

Zakonodaja

Dne 17. IX. 1935 je vlada Kraljevine Jugoslavije izdala uredbo o znižanju draginjskih in rodbinskih doklad državnih in samoupravnih nameščencev, ki nas tu zanima v toliko, kolikor se tiče znižanja rodbinskih doklad. Na drugem mestu smo že govorili o posledicah takega ukrepa, ki iz populacijsko-političnega vidika ne utegnejo biti ugodne. Zlasti pa še, če se tako znižanje tiče posebno onih, ki imajo otroke in še celo več otrok. Po tej uredbi izgubi državni ali samoupravni uslužbenec tem več, čim več ima otrok. To je enako progresivnemu davku na otroke, toda v čisto proti-evgeniškem in proti-populacijskem smislu, kar gotovo ni bilo nameravano. Tako s popolnim soglasjem lahko le ponovimo zaključne besede uvodnika, ki je izšel v „Slovcu“ dne 29. IX. 1935 (št. 217a): „Iz tega ne moremo izvajati nobenega drugega zaključka, kakor da se naj odredba o ponovnem znižanju uradniških plač spozna kot zgrešena in da naj se naš budget na drug način uravnovesi v smislu socialne pravičnosti in resnične koristi za državno gospodarstvo in ljudstvo.“ V zadnjem času se slišijo glasovi, da se bo uredba vsaj deloma popravila; upamo, da bo pri tem interes rodbine, kot temeljne celice urejene družbe, odločilen. Š.

Sterilizacijski zakoni so sedaj v veljavi razen v Nemčiji že tudi v vsej *Skandinaviji*. Tako je na *Danskem* izšel zakon, ki se tiče slaboumnih oseb, dne 16. V. 1934; na *Švedskem* zakon o sterilizaciji določenih duševno bolnih, slaboumnih in drugih, ki trpe za motnjami svoje duševnosti, dne 18. V. 1934 (z dvema izvršilnima uredbama); na *Norveškem* zakon o dopustnosti sterilizacije dne 1. VI. 1934; na *Danskem* zakon o dopustnosti sterilizacije in kastracije dne 11. V. 1935; na *Finskem* sterilizacijski zakon dne 13. VI. 1935 (z izvršilno uredbo). V vseh teh zakonih je predvidena prisilna sterilizacija. Na *Norveškem* se izvršilna uredba pripravlja; zakon so sedaj eno leto preizkušali in je po njem bilo steriliziranih, odnosno kastriranih 35 oseb. Š.

Dopolnilne določbe k sterilizacijskemu zakonu v *Nemčiji* pravijo, da je mogoče prekiniti nosečnost pri ženski, o kateri je bil sklep za sterilizacijo že storjen. Toda ta prekinitev je dovoljena samo s pristankom noseče in če plod še ni življenja zmožen. Po V. u. R. X./8.

Zakonski osnutek za sterilizacijo na *Estonskem*, ki ga sedaj pretresa poseben ministerski odbor, predvideva sterilizacijo duševno bolnih, slaboumnih, dedno obremenjenih epileptikov, nepopoljšljivih alkoholikov in narkomanov, seksualnih morilcev in drugih oseb, ki so obremenjene s kakšno dedno boleznijo. Seksualni morilci se smejo celo kastrirati. Pri ženskah, ki trpe za v zakonu naštefimi boleznimi, je dovoljena prekinitev nosečnosti. Predvideno je seveda tudi, da sme prizadeta oseba sama staviti predlog za sterilizacijo, odnosno prekinitev nosečnosti. Po A. f. B. V./3.

Na Švedskem mislijo na zakon o prekinitvi nosečnosti. Ta zakon bi predvideval možnost prekinitve tudi iz evgeniških ozirov, če bi namreč bilo pričakovati, da bo otrok trpel za slaboumnostjo ali duševno boleznijo ali hudimi telesnimi okvarami. Tudi socialna indikacija je upošteta, o nji bi pa odločali zdravniki. Proti uvedbi te indikacije je bilo na 16. zborovanju nordijskih pravnikov mnogo ugovorov. Po V. u. R. X./8.

Legislation:

By a decree of September 17th, 1935, the salaries of public employees have been considerably lowered. The reductions average 12 per cent and, in some cases, amount to 40 per cent. This cut in the incomes is particularly hard for families with many children.

Sterilisation laws have been passed, besides in Germany, in the four Scandinavian countries. Compulsory sterilisation is legalized in all five countries.

In a **sterilisation bill** in Esthonia, castration of sexual murderers and artificial abortus are provided for.

In **Germany**, an addition to the sterilisation law has been issued, legalizing artificial abortus for eugenical reasons.

In **Sweden**, a bill concerning abortus is being prepared, providing, among others, for eugenical indication of artificial abortus.

Mydlarski J.: **Wpływ ćwiczeń fizycznych na budowę ciała.** „Lekarz wojskowy“ T. XXV, Nr. 4. Warszawa 1935 (separatni odtisk). Organizator polskih antropoloških merjenj pri vojaštvu in predstojnik antropološkega zavoda pri poljskem Centralnem inštitutu za fizično vzgojo (C. I. W. F.) je v tej mali, le 25 strani obsegajoči, a tehtni razpravi zbral, kar doslej vemo o uplivu telesnih vaj na človeško telo. V uvodu obravnava sile, ki oblikujejo organizem, potem preide na razvoj širine, ki je jako dobro merljiv pri obeh spolih. Nato razpravlja o uplivu vaj na razvoj višine, pri čemer se je ugotovilo (*Matthias*), da telesne vaje rast brzdajo. O važnih spolnih razlikah z ozirom na telesne vaje in na različno spolno sposobnost za določene vaje je doslej najobširneje pisal *Schiötz*; njegove izsledke potrjujejo opazovanja *Mydlarskega*. Posebno važno je poglavje o uplivu telesnih vaj na žensko telo. Za ta del je našla *Milicerova* (asistentka *Mydlarskega*) prav podobne izsledke kakor *Škerlj*; žal kažejo ti izsledki jako nepovoljne, če ne celo kvarne uplive telesnih vaj na žensko telo. Večji odstavek je posvečen zanimivemu problemu sportnih tipov, na katerem so — razen avtorja — delali *Bach*, *Kohlrausch*, *Arnold* in *Milicerova*. Po *Czekanowskega* metodi za analiziranje antropoloških tipov, sta se dali izločiti dve veliki skupini in sicer ena, ki deluje zlasti z nogami (posebno skakači in tekači), in druga, ki deluje bolj splošno in zlasti ročno (metalci, bokserji, telovadci, itd.); zanimivo je, da stoje nogometalši vmes. Prva skupina vstreza bolj leptosomskemu tipu. Za konstitucijske tipe je sprejel avtor *Kretschmerjev* shema — piknični tip pri telesnih vajah ne odreže tako dobro kakor leptosomski in atletski. Kratko je še poglavje o rasi in sportu — na tem vprašanju je delal doslej skoro le avtor sam; pri mednarodnih smuških (F. I. S.) tekmah v Zakopanem (1929) se je pokazalo, da je bilo 72,1 % tekmovalcev nordijskega rasnega tipa*). Na koncu se avtor, jako pravilno, zavzema za čim večje individualiziranje telesnih vaj po osebnih, naravnih telesnih sposobnostih, ki so morda najbolj izražene v konstitucijskem tipu. Kar vemo doslej, je že dovolj, da apliciramo v praksi. Bodočnost bo dala še več. Škoda le, da mali, izvrstni spis ni bolj dostopen tudi našim bralcem, zlasti vsem našim predtelovadcem in trenerjem.

Mydlarski J.: **Wpływ ćwiczeń fizycznych na budowę ciała.** „Lekarz wojskowy“ XXV/4, Warszawa. (Influence of athletics on the body). An excellent and concise review of our present knowledge of this problem. The author discusses important questions on differences between the sexes, on the influence of athletics on the female body, on athletic and structural types, etc.

*) Moja opazovanja na najboljših sokolskih tekmovalcih, ki so pravkar išla v Z. V. se za ta del dokaj dobro krijejo. Op. ref.

VSEBINA:

A) Članki

	Stran
Dr. A. Munda: Indicirana odprava telesnega plodu in naš kazenski zakon	17
Dr. R. Neubauer: Uvodna beseda	1
Dr. Sc. P. Popenoe: Operacija	21
Dr. J. Potrč: Socialne indikacije splava	70
Dr. S. Stefanović: Rasna higijena, abortus i zašlita matere	52, 65
Dr. B. Škerlj: Evgenika v naših narodnih pregovorih	2
— Rasni tipi Slovencev	33
— Finančna in populacijska politika	49

B) Genetični seminar

Dr. B. Škerlj: Hemofilija pri ženski (teor. i. prakt.)	47
G. Tomažič: Stanica, delitev stanice, hromosomi	56
— Še o hromosomih	74
C) Zakonodaja	11, 26, 37, 78
Č) Drobne vesti	11, 27, 39, 60
D) Književnost	13, 29, 41, 63, 81

INDEX

A) Aufsätze

	Seite
Dr. A. Munda: Die indizierte Fruchtabtreibung und das jugoslawische Strafgesetzbuch	21
Dr. R. Neubauer: Zur Einführung (slow.)	1
D. Sc. P. Popenoe: Die Operation	26
Dr. J. Potrč: Soziale Indikationen für Schwangerschaftsunterbrechung	70
Dr. S. Stefanović: Rassenhygiene, Abtreibung und Mutterschutz	52, 65
Dr. B. Škerlj: Die Eugenik in unserem Volkssprichwort	10
— Rassentypen der Slowenen	37
— Finanz- und Bevölkerungspolitik	51

B) Genetisches Seminar

Škerlj: Die Haemophilie beim Weibe (theor. u. prakt.)	48
Tomažič, G.: Die Zelle, Zellteilung, Chromosome	60
— Noch über Chromosome	74
C) Legislation	11, 27, 39, 78
D) Little notes	13, 29, 41, 62
E) Literature	15, 32, 46, 64, 81

